

TRƯỜNG ĐẠI HỌC CÔNG NGHỆ THÔNG TIN VÀ TRUYỀN THÔNG
KHOA KHOA HỌC CƠ BẢN

ThS. Hoàng Ngọc Bích
TS. Trần Thủy Linh
ThS. Lê Thị Hương

BÀI GIẢNG
LỊCH SỬ ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM

Tài liệu lưu hành nội bộ

TRƯỜNG ĐẠI HỌC CÔNG NGHỆ THÔNG TIN VÀ TRUYỀN THÔNG
KHOA KHOA HỌC CƠ BẢN

ThS. Hoàng Ngọc Bích

TS. Trần Thùy Linh

ThS. Lê Thị Hương

BÀI GIẢNG
LỊCH SỬ ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM

Thái Nguyên, tháng 11 năm 2022

MỤC LỤC

Mục lục.....	3
Các từ viết tắt.....	6
Một số thuật ngữ.....	7
Mở đầu.....	11
Chương nhập môn: ĐỐI TƯỢNG, CHỨC NĂNG, NHIỆM VỤ, NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU, HỌC TẬP LỊCH SỬ ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM.....	12
Nội dung chính của chương.....	12
Mục tiêu cần đạt được của chương.....	12
Bài 1: (3 tiết)	12
Đối tượng, chức năng, nhiệm vụ, nội dung và phương pháp nghiên cứu, học tập lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam	12
1.1 Đối tượng nghiên cứu của môn học Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam.....	12
1.2 Chức năng, nhiệm vụ môn học Đảng Cộng sản Việt Nam	13
1.2.1 Chức năng của khoa học Lịch sử Đảng	13
1.2.2 Nhiệm vụ của môn học Lịch sử Đảng	13
1.3 Phương pháp nghiên cứu, học tập môn Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam .	14
1.3.1 Quán triệt phương pháp luận sử học.....	14
1.3.2 Các phương pháp cụ thể	14
Bài tập cuối chương nhập môn	14
Chương I: ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM RA ĐỜI VÀ LÃNH ĐẠO ĐẤU TRANH GIÀNH CHÍNH QUYỀN (1930-1945)	16
Nội dung chính của chương.....	16
Mục tiêu cần đạt được của chương.....	16
Bài 1 (tiếp):.....	16
Đảng Cộng sản Việt Nam ra đời và lãnh đạo đấu tranh giành chính quyền (1930-1945) (Phần 1)	16

1.1. Đảng Cộng sản Việt Nam ra đời và Cương lĩnh chính trị đầu tiên của Đảng (tháng 2/1930)	16
1.1.1. Bối cảnh lịch sử	16
Bài 2: (3 tiết)	20
Đảng Cộng sản Việt Nam ra đời và lãnh đạo đấu tranh giành chính quyền (1930-1945) (tiếp) (Phần 2)	20
1.2. Nguyễn Ái Quốc chuẩn bị các điều kiện để thành lập Đảng.....	20
1.3 Thành lập Đảng Cộng sản Việt Nam và Cương lĩnh chính trị đầu tiên của Đảng.....	22
1.3.1 Các tổ chức cộng sản ra đời.....	22
1.3.2 Hội nghị thành lập Đảng Cộng sản Việt Nam	22
1.3.3 Nội dung Cương lĩnh chính trị đầu tiên của Đảng.....	23
1.4 Ý nghĩa lịch sử của việc thành lập Đảng Cộng sản Việt Nam.....	24
Bài 3: (3 tiết)	25
Đảng Cộng sản Việt Nam ra đời và lãnh đạo đấu tranh giành chính quyền (1930-1945) (tiếp) (Phần 3)	25
1.2. Lãnh đạo quá trình đấu tranh giành chính quyền(1930-1945).....	25
1.2.1 Phong trào cách mạng 1930-1931 và khôi phục phong trào 1932-1935	25
1.2.2 Phong trào dân chủ 1936-1939	27
1.2.3 Phong trào giải phóng dân tộc 1939-1945	28
1.2.4 Tính chất, ý nghĩa và bài học kinh nghiệm của Cách mạng Tháng Tám năm 1945	33
Bài tập cuối chương 1	36
Chương II: ĐẢNG LÃNH ĐẠO HAI CUỘC KHÁNG CHIẾN, HOÀN THÀNH GIẢI PHÓNG DÂN TỘC, THỐNG NHẤT ĐẤT NƯỚC (1945-1975)	40
Nội dung chính của chương.....	40
Mục tiêu cần đạt của chương.....	40
Bài 4: (3 tiết)	40
Đảng lãnh đạo hai cuộc kháng chiến, hoàn thành giải phóng dân tộc, thống nhất đất nước (1945-1975) (Phần 1)	40
2.1 Lãnh đạo xây dựng, bảo vệ chính quyền cách mạng, kháng chiến chống thực dân pháp xâm lược 1945 – 1954	40
2.1.1 Xây dựng và bảo vệ chính quyền cách mạng 1945-1946.....	40

2.1.2 Đường lối kháng chiến toàn quốc và quá trình tổ chức thực hiện 1946-1950	42
2.1.3 Đẩy mạnh cuộc kháng chiến đến thắng lợi 1951-1954	45
2.1.4 Ý nghĩa lịch sử và kinh nghiệm của Đảng trong lãnh đạo kháng chiến chống Pháp và can thiệp Mỹ	47
Bài 5: (3 tiết)	49
Đảng lãnh đạo hai cuộc kháng chiến, hoàn thành giải phóng dân tộc, thống nhất đất nước (1945-1975) (Phần 2)	49
2.2. Lãnh đạo xây dựng CNXH ở miền Bắc và kháng chiến chống đế quốc Mỹ xâm lược, giải phóng miền Nam, thống nhất đất nước (1954-1975)	49
2.2.1 Sự lãnh đạo của Đảng đối với cách mạng hai miền Nam - Bắc 1954-1965	49
Bài 6: (2 tiết)	54
Đảng lãnh đạo hai cuộc kháng chiến, hoàn thành giải phóng dân tộc, thống nhất đất nước (1945-1975) (Phần 3)	54
2.2.2. Lãnh đạo cách mạng cả nước 1965-1975	54
Bài tập cuối chương II	58
Chương III: ĐẢNG LÃNH ĐẠO CẢ NƯỚC QUÁ ĐỘ LÊN CNXH VÀ TIẾN HÀNH CÔNG CUỘC ĐỔI MỚI ĐẤT NƯỚC (1975-2018)	62
Nội dung của chương	62
Mục tiêu của chương	62
Bài 7: (3 tiết)	62
Lãnh đạo cả nước xây dựng CNXH và bảo vệ tổ quốc (1975-1981) (Phần 1)	62
3. 1. Lãnh đạo cả nước xây dựng CNXH và bảo vệ tổ quốc (1975-1981)	62
3.1. 1. Xây dựng CNXH và bảo vệ Tổ quốc 1975-1981	62
3.1.2. Đại hội đại biểu toàn quốc lần V và các bước đột phá tiếp tục đổi mới kinh tế 1982-1986	64
3.2. Lãnh đạo công cuộc đổi mới, đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế (1986-nay)	65
3.2.1. Đổi mới toàn diện, đưa đất nước ra khỏi khủng hoảng kinh tế - xã hội 1986-1996	65
Bài 8: (3 tiết)	68

Lãnh đạo công cuộc đổi mới, đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế (1986-nay) (tiếp) (Phần 2)	68
3.2.1. Lãnh đạo công cuộc đổi mới, đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế (1986-1996).....	68
3.2.2. Tiếp tục công cuộc đổi mới, đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế (1996 - nay)	69
3.3. Thành tựu, kinh nghiệm của công cuộc đổi mới	77
3.3.1. Thành tựu.....	77
3.3.2. Hạn chế	78
3.3.3. Nguyên nhân của hạn chế	78
3.3.4. Một số bài học kinh nghiệm	79
Bài tập cuối chương III	80
Tài liệu tham khảo	81
Các câu hỏi thường gặp	82

Các từ viết tắt

TT	Từ viết tắt	Ý nghĩa của từ
1	ĐCSVN	Đảng Cộng sản Việt Nam
2	XHCN	Xã hội chủ nghĩa
4	CNXH	Chủ nghĩa xã hội
5	CNDQ	Chủ nghĩa đế quốc
6	LSĐCSVN	Lịch sử Đảng ộng sản Việt Nam
7	BCH TƯ	Ban chấp hành Trung ương
8	CNH, HĐH	Công nghiệp hoá, hiện đại hoá
9	ĐHĐBTQ	Đại hội đại biểu toàn quốc
10	ĐCSĐD	Đảng Cộng sản Đông Dương
11	QH SX XHCN	Quan hệ sản xuất xã hội chủ nghĩa
12	ĐNA, TBD	Đông Nam Á, Thái Bình Dương
13	GDP	Tổng sản phẩm nội địa hay tổng sản phẩm của quốc nội.

Một số thuật ngữ

TT	Thuật ngữ	Diễn giải ý nghĩa
1	Cách mạng xã hội	Là giai cấp tiến bộ lãnh đạo nhân dân đánh đổ giai cấp phản tiến bộ, lật đổ xã hội cũ, xây dựng xã hội mới.
2	Chức năng dự báo	Từ nhận thức những gì đã diễn ra trong quá khứ để hiểu rõ hiện tại và dự báo tương lai của sự phát triển.
3	Chức năng giáo dục	Là giáo dục sâu sắc tinh thần yêu nước, ý thức, niềm tự hào, tự tôn, ý chí tự lực, tự cường dân tộc. Tinh thần đó hình thành trong lịch sử dựng nước, giữ nước của dân tộc và phát triển đến đỉnh cao ở thời kỳ Đảng lãnh đạo sự nghiệp cách mạng của dân tộc.
4	Chức năng phê phán	Để tăng cường sự lãnh đạo, nâng cao sức chiến đấu của Đảng, tự phê bình và phê bình là quy luật phát triển của Đảng. Phải kiên quyết phê phán những biểu hiện tiêu cực, lạc hậu, hư hỏng. Trong giai đoạn hiện nay, sự phê phán nhằm mục đích ngăn chặn, đẩy lùi sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống và những biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hoá” trong nội bộ.
5	Công nghiệp hóa, hiện đại hóa	Là quá trình chuyển đổi căn bản, toàn diện các hoạt động sản xuất, kinh doanh, dịch vụ và quản lý kinh tế, xã hội từ sử dụng lao động thủ công là chính sang sử dụng một cách phổ biến sức lao động với công nghệ, phương tiện và phương pháp tiên tiến, hiện đại, dựa trên sự phát triển công nghiệp và tiến bộ khoa học – công nghệ, tạo ra năng suất lao động xã hội cao.
6	Cương lĩnh chính trị	Là văn bản, trình bày những nội dung cơ bản về mục tiêu, đường lối, nhiệm vụ và phương pháp cách mạng trong một giai đoạn lịch sử nhất định. Cương lĩnh

		chính trị là cơ sở thống nhất ý chí và hành động của toàn Đảng, là ngọn cờ tập hợp, cổ vũ các lực lượng xã hội phấn đấu cho mục tiêu lý tưởng của Đảng.
7	Dựa vào sức mình là chính	Là tự lập, tự cường, tự cấp, tự túc về mọi mặt; phải dựa vào nguồn nội lực của dân tộc, phát huy nguồn mạnh vật chất, tinh thần vốn có trong nhân dân làm sức mạnh, chỗ dựa chủ yếu của cuộc chiến tranh, làm cơ sở để sử dụng và phát huy ngoại lực khi có điều kiện.
8	Đảng Cộng sản Việt Nam	Là đội tiên phong của giai cấp công nhân, đồng thời là đội tiên phong của nhân dân lao động và của dân tộc Việt Nam; đại biểu trung thành lợi ích của giai cấp công nhân, nhân dân lao động và của dân tộc. Đảng lấy chủ nghĩa Mác – Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh làm nền tảng tư tưởng, kim chỉ nam cho hành động, lấy tập trung dân chủ làm nguyên tắc tổ chức cơ bản.
9	Đổi mới	Là đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam được Đại hội VI thông qua (12/1986) được tiếp tục hoàn thiện và phát triển trong các Đại hội VII (1991), VIII (1996), IX (2001), X (2006), XI (2011), XII (2016), XIII (2021). Việc đổi mới do Đảng đề xướng và lãnh đạo tiến hành trên mọi mặt, nhằm xác định con đường đi lên CNXH đúng đắn, có hiệu quả.
10	Động lực của cách mạng XHCN	Là tổng hợp sức mạnh của các giai cấp, các tầng lớp, các lực lượng xã hội, trong đó động lực chủ yếu là khối liên minh giữa giai cấp công nhân, giai cấp nông dân và đội ngũ trí thức dưới sự lãnh đạo của Đảng.
11	Hệ thống chính trị	Là một bộ phận kiến trúc thượng tầng xã hội, bao gồm các tổ chức, các thiết chế có quan hệ với nhau về mục đích, chức năng trong việc thực hiện, tham gia thực

		hiện quyền lực chính trị hoặc đưa ra các quyết định chính trị.
12	Kháng chiến toàn dân	Là đem toàn bộ sức dân, động viên toàn dân, đoàn kết toàn dân tham gia cuộc kháng chiến “mỗi người dân là một chiến sĩ, mỗi làng xã là một pháo đài, mỗi phố là một mặt trận”. Trong đó quân đội và các lực lượng vũ trang làm nòng cốt cho toàn dân đánh giặc.
13	Kháng chiến toàn diện	Là kháng chiến trên mọi lĩnh vực, mọi mặt trận không chỉ đánh địch bằng quân sự mà cả về chính trị, kinh tế, ngoại giao, văn hóa tư tưởng trong đó mặt trận quân sự, đấu tranh vũ trang giữ vai trò tiên phong, mang tính quyết định. Phải động viên, phát huy cho được mọi tiềm năng, sức mạnh của dân tộc, mọi nguồn lực vật chất, tinh thần trong nhân dân để phục vụ kháng chiến.
14	Kháng chiến lâu dài (trường kỳ)	Là tư tưởng chỉ đạo chiến lược của Đảng trong bối cảnh so sánh lực lượng ban đầu giữa ta và địch quá chênh lệch, không cân sức.
15	Nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa	Là mô hình kinh tế tổng quát của nước ta trong thời kỳ quá độ đi lên chủ nghĩa xã hội. Đó là nền kinh tế hàng hóa nhiều thành phần vận hành theo cơ chế thị trường, có sự quản lý của Nhà nước theo định hướng xã hội chủ nghĩa.
16	Phương pháp lịch sử	Là phương pháp tìm hiểu và trình bày quá trình phát triển của lịch sử với đầy đủ tính cụ thể, sống động, quanh co của nó. Từ việc nhận thức tính cụ thể hiện thực, tính sinh động của lịch sử để có cơ sở nắm cái logic sâu sắc. Phương pháp lịch sử đi sâu vào tính muôn vẻ của lịch sử để tìm ra cái đặc thù, cái cá biệt trong cái phổ biến. Phương pháp lịch sử để thấy bước

		quanh co, có khi thụt lùi tạm thời của quá trình lịch sử.
17	Phương pháp logic	Là phương pháp nghiên cứu các hiện tượng lịch sử trong hình thức tổng quát, nhằm mục đích vạch ra bản chất, quy luật, khuynh hướng chung trong sự vận động của chúng. Đi sâu tìm hiểu cái bản chất, cái phổ biến, cái lặp lại của các hiện tượng, các sự kiện, phân tích, so sánh, tổng hợp với tư duy khái quát để tìm ra bản chất các sự kiện, hiện tượng
18	Sự kiện lịch sử Đảng	Là hoạt động lãnh đạo, đấu tranh phong phú và oanh liệt của Đảng, làm sáng rõ bản chất cách mạng của Đảng với tư cách là một đảng chính trị, là đội tiên phong của giai cấp công nhân, đồng thời là đội tiên phong của nhân dân lao động và của dân tộc Việt Nam, đại biểu trung thành lợi ích của giai cấp công nhân, nhân dân lao động và của dân tộc.
19	Thế chế kinh tế thị trường	Là một tổng thể bao gồm các bộ quy tắc, luật lệ và hệ thống các thực thể, tổ chức kinh tế được tạo lập nhằm điều chỉnh hoạt động giao dịch, trao đổi trên thị trường.
20	Tình thế cách mạng	Là lúc mâu thuẫn giai cấp trong xã hội trở nên gay gắt, tạo nên một cuộc khủng hoảng chính trị toàn quốc, làm lay chuyển cả giai cấp thống trị và giai cấp bị trị, đặt ra vấn đề phải thay đổi chính quyền, thay đổi chế độ.
21	Văn hóa Việt Nam	Là tổng thể những giá trị vật chất và tinh thần do cộng đồng các dân tộc Việt Nam sáng tạo ra trong quá trình dựng nước và giữ nước.